

פרק 11

זכויות בשעת חירום

אוגדן זכויות לילדים ובוגרים עם מוגבלות פיזית

איל"ן - איגוד ישראלי לילדים נפגעים (ע"ר) בשיתוף נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים, והקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלות, האוניברסיטה העברית

11.1. היעדרות ממקום העבודה בשעת חירום

★ מהי הזכות?

1. אסור לפטר עובד בשל היעדרותו מעבודה או בשל אי-ביצוע עבודה בשעת התקפה או בעת מצב מיוחד בעורף אשר מנע מהעובד להתייצב לעבודתו או לבצעה, כולל בשל מוגבלותו.
2. אסור לפטר עובד בשל היעדרותו מהעבודה לצורך השגחה על ילדו שטרם מלאו לו 14, וילד עם מוגבלות עד גיל 21, הנמצא עימו עקב סגירת מוסד החינוך שבו לומד הילד בשעת התקפה או בעת מצב מיוחד בעורף. זאת אם במקום העבודה של העובד או של בן זוגו אין סידור הולם להשגחה על הילד.

👉 מי זכאי?

1. "אדם עם מוגבלות" – כהגדרתו בסעיף 5 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, דהיינו אדם עם לקות פיזית, נפשית או שכלית לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית, אשר בשלה מוגבל תפקודו הגבלה מהותית בתחום אחד או יותר מתחומי החיים העיקריים.
2. הורה לילד עד גיל 14 ולילד עם מוגבלות עד גיל 21, אם התמלא תנאי אחד מהתנאים האלה:
 - העובד הוא הורה יחיד;
 - בן הזוג של העובד אינו נעדר מעבודתו.

✔ כיצד אפשר לממש את הזכות?

הזכות אוטומטית. אם המעסיק אינו ער לזכות זו, יש לפנות לגורם המתאים במקום העבודה להסדרת הזכות.

⚠ חשוב לדעת

נכון ליום 1 בינואר 2020 מעסיק המפטר עובד ששהה עם ילדו בשעת חירום עשוי להיות מחויב בקנס פלילי של עד 29,200 ש.ש.

11.2. הנגשה פיזית לחירום

★ מהי הזכות?

מקלטים חדשים יאושרו רק אם יכללו התאמות לאנשים עם מוגבלות.

מקלט במבנה המיועד לאנשים עם מוגבלות ואינו מוסד חינוך או מוסד בריאות יכלול מפרט נגיש על פי התקנות הרלוונטיות, ובפרט אלו:

1. תותקן בו מערכת אוורור וסינון.

2. יבוצעו בו התאמות נגישות לפי ההוראות של מורשה נגישות מבנים, תשתיות וסביבה לאחר שנועץ במורשה לנגישות השירות.

יש לוודא שהכניסה למקלט והדרך אליו יהיו נגישות, על פי הכללים החלים על אותו סוג מקלט. אם חדר המדרגות הוא חלק מנתיב הגישה, יש לוודא שיש בית אחיזה וסימן אזהרה למדרגות על פי התקן. עוד יש לוודא כי יש שירותים כימיים נגישים, אם יש חובה בחוק או בתקנות להתקין שירותים כימיים, ומקלחת נגישה, אם יש מקלחת במקלט.

מידע נוסף ראו בתקנות ההתגוננות האזרחית (מפרטים לבניית מקלטים), התש"ן-1990, ובתקנות ההתגוננות האזרחית (התאמות נגישות במקלטים), התשע"ו-2016, באתר נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות: www.bit.ly/hitgonenut.

11.3. התאמת נוהלי פינוי וחילוץ בשעת חירום

★ מהי הזכות?

אדם או גוף שחייבים בביצוע התאמות נגישות לשירות חייבים גם להתאים את נוהלי הפינוי והחילוץ בחירום הקיימים במקום שבו ניתן השירות כדי להבטיח שפינוים וחילוץ של אנשים עם מוגבלות יעשה במהירות, בנוחות, בבטיחות ובכבוד.

בהתאם להמלצות נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, בנהלים לפינוי בחירום יש להבחין בין אנשים עם מוגבלות המצויים במקום באופן מזדמן לבין אנשים הנמצאים שם באופן קבוע:

1. במקום שמבקרים בו אנשים עם מוגבלות באופן מזדמן:

א. **תוכנית חילוץ:** יש להכין מראש תוכנית המתארת את אופן הגעתם של אנשים עם מוגבלות אל מחוץ לאזור הסכנה. התוכנית תפרט גם את המעבר מאזור המחסה אל מחוץ לאזור הסכנה.

ב. **יש למנות כונני חילוץ וממונה על פינוי בשעת חירום.** יש לסמן דרך נגישה לפינוי בשילוט נגיש ורצוי גם במערכות התרעה כגון שלטים מדברים, צפירות, הנחיות במגביר קול (מגפון), אורות מהבהבים ועוד.

2. מקום שנמצאים בו אנשים עם מוגבלות באופן קבוע:

א. **תוכנית חילוץ אישית: יש להכין תוכנית חילוץ אישית ולעדכנה** מעת לעת בהתאם לצרכיו של האדם, לאנשים שמתרגלים עימו את החילוץ ולטכנולוגיות חדשות. את העתק התוכנית, וכן את אביזרי העזר הנחוצים, יש לשמור בערכת הציוד לשעת חירום שבמקום.

ב. **יש לספק לאדם עם מוגבלות הנחיות בכתב ומפת מילוט, לבקשתו.**

ג. **יש לספק ליווי קבוע** לאדם עם מוגבלות קוגניטיבית, שכלית או נפשית, אם הוא זקוק למלווה, ורצוי מלווה המוכר לו.

מידע נוסף ראו בהמלצות נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות באשר לנוהלי הפינוי בעת פינוי בחירום של אנשים עם מוגבלות: www.bit.ly/pinuy_herum

11.4. הנגשת אמצעים טכניים לפינוי בשעת חירום

★ מהי הזכות?

יש להכין מראש אמצעים טכניים לפינוי אנשים עם מוגבלות בשעת חירום, בהתאם להנחיות נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. יש להצטייד באמצעי סביר המאפשר פינוי וחילוץ אדם עם מוגבלות במהירות, בנוחות ובבטיחות.

מי שחייבים בביצוע התאמות ופועלים לפי הנחיות אלו יודאו הימצאות וזמינות של אמצעי פינוי וחילוץ אלו במקום שבו ניתן השירות, לפי תנאי המקום ומאפייני הציבור מקבל השירות.

להלן אמצעים טכניים אפשריים לפינוי אנשים עם מוגבלות בשעת חירום:

1. **אלונקה מתקפלת** - אלונקת בד בעלת רתמות הניתנת לנשיאה בשעת חילוץ בידי אדם אחד או יותר.
2. **כיסא חילוץ** - כיסא שנועד לשמש אמצעי חילוץ בידי מלווה בשעת חירום. הכיסא עשוי מוטות מתכת או פלסטיק, ויש בו מושב בד, גלגלים ורצועות בד לעיגון האדם המחולץ. אפשר להשתמש בו במדרגות, במעברים צרים ובשטחי חוץ.
3. **מושב מחליק** - מושב נייד שנועד לשמש אמצעי חילוץ בידי מלווה בשעת חירום. המושב כולל חגורות בטיחות וידידות מובנות לנשיאת המושב.
4. **כיסא מטפס מדרגות** - כיסא בעל מנגנון שנועד להוריד ולהעלות אדם עם מוגבלות, בין שידנית ובין שבאופן ממונע, בין שעצמאית ובין שבעזרת מלווה.

מידע נוסף ראו בהנחיות נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות באשר לאמצעים הטכניים שאפשר להשתמש בהם בעת פינוי בחירום של אנשים עם מוגבלות: www.bit.ly/pinuy45